

DRAMATIZÁLT TÖRTÉNETEK

Ebben a blokkban minden témához találsz egy rövid történetet. Minden történet egy-egy 10-18 éves diákról, és az adott téma feldolgozása szempontjából a diákszereplő egy fontos nehézségéről szól. A történetek különlegessége, hogy a szereplőket, kihívásaikat, vágyaikat és környezetüket nem csupán olvasás és beszélgetés formájában ismerhetitek meg, hanem a narratív elemeket dramatikus, eljátszható helyzetek, szerepjátékos feladatok tarkítják.

Így pedagógusként érdemes a történeteket először megismerned és átgondolnod, hogy célod és időszervezési lehetőségeid szerint hogyan foglalkoztok ezekkel. A dramatikus formák, helyzetgyakorlatok, szerepjátékok és beszélgetések minden esetben úgy fonódnak, szervesülnek a történetekbe, hogy a szereplők háttérét, döntéseit, érzéseit vizsgáljátok általuk közösen, páros, kis csoportos vagy egész csoportos munkaformákban. Így, ha úgy döntesz, hogy bármelyik ilyen részt átugrod, vagy megváltoztatod, akkor az így keletkező hiátust egy-egy mondat narrációval szükséges kiegészítened, hogy a cselekmény folyamatos és koherens maradjon. Ha a diákokkal közösen, a javasolt formákon keresztül vizsgáljátok meg a helyzeteket, akkor szükséges az általuk behozott ötleteket, jeleneteket, gondolatokat, érzéseket összefoglalnod a forma zárásához, mielőtt tovább lépnének a megadott narrációkon keresztül a cselekményben azért, hogy közös tudásotok legyen a szereplőről a történet továbbjátszásához. A pedagógus összefoglaló gondolataihoz javasoljuk, hogy minden elhangzott/ eljátszott elem legyen a történet része. Mindehhez némi kreativitásra, mesélő készségre is szükséged lehet. Például ahogy [az együtt eljátszott jelenetekben] láthattuk, [adott szereplő] hétköznapijai változatosan teltek, és nagyon sokféle érzést élt át [egy- egy hét] alatt. Lelkes volt, amikor [kedvenc számait hallgatta], csalódott, amikor [túl nehéz volt számára egy feladat], felszabadult, amikor [a testvérével együtt nevetett], és kíváncsi, [amikor a barátnőjével beszélgetett].

A történetekhez további beszélgetésindító kérdéseket javasolunk. Ezeket a diákok érdeklődése, nyitottsága, kíváncsisága szerint érdemes használni a teljesség igénye nélkül. Kérdésfeltevéseinkkel kerüljük, hogy a diákok olyan válaszokat keressenek, amelyekkel a felnőttek elképzeléseinek, elvárásainak szeretnének megfelelni, és törekedjünk őszinte, kreatív válaszaik felszabadítására. A történetek közös eljátszásához és a beszélgetésekhez a pedagógus részéről hasznos a megengedő, rugalmas, facilitátori attitűd, hasonlóképpen egy túravezető szerepéhez, aki tudja a lehetséges útvonalakat, de a csoport érdeklődése mentén, felfedezve járja be azokat.

(Narráció) Zsófi imádta a brit pop zenét, és minden vágya volt, hogy értse kedvenc dalai szövegét. Nagyon szeretett volna folyékonyan beszélni angolul, hogy nyolcadik után nyári táborba mehessen Angliába, ahol más országokból érkező diákokkal beszélgethetne. Azonban nehezen ment neki a nyelvtanulás, és sokszor izgult, amikor nem sikerült úgy kifejeznie a gondolatait, ahogy szeretne volna.

(Feladat) Öt kisebb csoportban, magatokból formált állóképek (tablók, szobrok) segítségével jelenítsétek meg Zsófit és környezetét...

- hétfő reggel iskolába menet, ahogy kedvenc angol számát hallgatja újra és újra;
- kedd délben egy nehéz angol órán;
- szerda délután, amikor a legjobb barátnőjének mesél érzéseiről;
- csütörtök este, amikor tesójával egy kedvenc daluk szövegét próbálják lefordítani, és valami különös történik, amin nagyon nevetnek;
- pénteken iskola után, amikor a barátaival kedvenc hobbijukat űzik.

(Narráció) Hetedikben a tanév elején egy angol anyanyelvi tanárnő, Ashley érkezett Zsófi sulijába, aki egyenesen Londonból jött! Ashley szerda délutánonként angol teadélután szervezett az iskolában, és itt mindenki elmondhatta, hogy mit szeret az angol kultúrában és miért szeretne jobban tudni angolul.

(Feladat) Lépjetek Zsófi évfolyamtársainak szerepébe, alkossatok egy kört, mintha az angol teadélutánon diskurálnátok, és mindenki találjon ki egy motivációt a szereplőjének, hogy miért szereti az angol kultúrát (pl.: mert szimpatikus az angol királyi család, szeretne Shakespeare-t olvasni eredetiben, érdekli a lovaspóló, nagyon zöld a fű Angliában, a kedvenc influenzasere brit, stb.). Egy kellemes társalgást imitálva osszátok meg egymással (akár angolul) az egyes motivációkat! Természetesen lehetőségetek van azt játszani, hogy keresgélitek a megfelelő angol szavakat magatok kifejezésére.

(Narráció) Ashley elégedett volt a csoport aktivitásával, és büszke volt a diákokra. Nagyon szerette a teadélutánok programját kitalálni. Zsófi kedvelte ezeket a beszélgetéseket, mert olyan témák és kérdések kerültek itt elő, amikről más helyzetekben nem igazán volt alkalma gondolkodni. Zsófi hazafelé a jövőjéről ábrándozott...

(Feladat) Milyen jövőbeli helyzetekről ábrándozhatott Zsófi? Talán kedvenc zenekara koncertjére vagy a nyári táborba képzelte magát? Vagy arról álmodott, hogy összebarátkozik egy külföldi diákkal? Esetleg eszébe jutott a szerelem? Vagy jövőbeli sikeres énjét látta, amint fontos elismerést vesz át?

Párosával alkossatok egy-egy rövid, max. 20 mp-es jelenetet, amelynek egyik tagja a jövőbeli álom-Zsófi, másik tagja pedig valaki, akivel ábrándjai szerint folyékonyan beszélhet angolul!

Nézzétek meg egymás jeleneteit és beszélgetsetek arról, hogy:

- Milyen érzéseket láttatok, figyeltetek meg a jelenetekben Zsófin (pl.: izgalom, lelkesedés, vágyakozás)?

(Narráció) Ashley biztatta Zsófit, és a többieket is, hogy minél többféleképpen és gyakran képzeljék el a jövőjüket. Az egyik teadélutánon az volt a feladat, hogy mindenki írjon egy listát arról, hogy milyen előnyei származhatnak az angol nyelvtudásból, jó beszédkésztségéből.

(Feladat) Alkossátok meg közösen Zsófi 10 pontos listáját!

(Narráció) Ashley tanácsára Zsófi a listát jól látható helyre tette a szobájában, hogy bármikor, amikor nehézségei adódnak a tanulásban, ezzel motiválja magát.

(Feladat) Mit gondoltok, hova rakta Zsófi a listát, ami számára fontos, és jól látható hely?!

(Narráció) Zsófi továbbra is szeretett a jövőjéről ábrándozni. Az angol teadélutánokon átélt élmények hatására pedig elkezdett tudatosabban foglalkozni a jövőképevel, amelyben nemcsak a kedvenc zenekarai, és az angliai nyári tábor jelent meg, hanem már arra is gondolt, hogy felnőttként folyékonyan beszél angolul mindenféle társas helyzetben. Zsófi nyolcadikban is lelkes tagja és segítője maradt az angol teadélutánoknak, és egyre inkább angol nyelvű tartalmakat böngészett a neten, sőt, még angol nyelvű könyveket is olvasott. Bár akadtak olyan mondatok, amik sok fejtörést okoztak neki, érezte azt is, hogy minél több időt tölt az angol nyelvvel, annál gördülékenyebben tudja magát kifejezni idegen nyelven. Zsófi szép eredménnyel ballagott el a nyolcadik osztályból, és nagy öröme elfogadták a jelentkezését az angliai nyári táborba.

(Feladat) Mit gondoltok, milyen érzések kerítették hatalmába Zsófit, amikor elolvasta az e-mailben érkezett pozitív visszajelzést a táborról? Páros mikor jelenetek segítségével jelenítsétek meg a táborban szerzett élmények skáláját:

1. Zsófi találkozik egy hasonló korú szerb lánnyal, és félénken bemutatkoznak egymásnak angolul.
2. Zsófi egy olasz csoporttársával beszélget angolul, és amikor ő megakad, Zsófi segít megtalálni az odailő szót.
3. Zsófi segítséget kér egy ír csoporttársától egy pop dal szövegével kapcsolatban.
4. Zsófival angolul megoszt egy titkot a szerb barátnője.
5. Zsófi magabiztosan bemutatkozik a gitáros fiúnak a tábor utolsó napján.

A táborban szerzett élmények közül mi segíthetett abban Zsófinak, hogy egyre magabiztosabb legyen a nyelvtudásában és a kommunikációban?

(Narráció) Hazatérve a repülőtéren egy külföldi turista útbaigazítást kért Zsófitól, és ő könnyedén elmagyarázta angolul, hogy merre menjen. Hirtelen tudatosult Zsófiában, hogy milyen lazán tudott válaszolni, mindenféle izgalom nélkül.

(Feladat) Milyen érzés volt ez Zsófi számára? Mi motiválhatja őt abban, hogy folytassa a nyelvtanulást ezután is? Milyen egyéb szituációk lehetnek, amelyek megerősítik és motiválhatják Zsófit? Párban vagy kis csoportban játsszátok el!

(Narráció) Ashley arról is beszélt, hogy a nyelvtanulás folyamata sosem ér véget, és mindig van lehetőség arra, hogy Zsófi még többet tanuljon. Arról is álmodott, hogy különböző országokba utazik a munkája során, és nagyon sokféle emberrel ismerkedik meg, emiatt pedig a világ minden táján lesznek barátai. Elhatározta, hogy mindent megtesz azért, hogy elérje ezt a célt, és amikor nehézségekbe ütközik, bátran még több erőfeszítést tesz majd. Az angol nyelvnek köszönhetően már most számos új barátot és élményt szerzett, amelyeket sosem felejt el.

További ajánlott beszélgetésindító kérdések a történet feldolgozásához:

- Mit tanulhatunk Zsófi példájából?
- Miben segít nektek, ha kellően motiváló jövőképpel rendelkeztek?
- Milyen lépéseket tett Zsófi annak érdekében, hogy elérje a célját?
- Hogyan hatott a jövőkép és a motiváció Zsófi kitartására és erőfeszítéseire?
- Miért fontos az, hogy rendelkezünk motiváló jövőképpel egy adott cél eléréséhez?
- Mi az a tevékenység, amiben szeretnétek jobban elmélyülni, és milyen motiváló jövőkép támogathat benneteket ebben?
- Hogyan tudjátok motiválni magatokat, amikor nehézségekbe ütköztök az adott tevékenység tanulásában vagy gyakorlásában?

A kérdések feldolgozásához javaslatok:

1. Közös, nagy körben a pedagógus felolvassa a diákoknak a kérdéseket és ők válaszolnak hangosan, egymás előtt. Abban az esetben ajánlott ez a forma, ha az osztályközösség összeszokott, és szívesen megnyilvánulnak egymás előtt a diákok.
2. Három-négy fős csoportokban dolgoznak a diákok. A pedagógus hangosan felolvassa a kérdéseket, ám a diákok a válaszokat kis csoportban vitatják meg.
3. Szintén három-négy fős csoportokban dolgoznak a diákok, ám a kérdéseket ők húzzák ki egy kalapból és egymásnak olvassák fel, majd a kis csoportban vitatják meg.

Dóri és a dezsavű

Dóri családja a régi kertvárosban lakott, egy magas és keskeny, régi házban, zsebkendőnyi kertecskével. A család igencsak betöltötte a házikó zegeit-zugait, mégis mindenkinek jutott egy aprócska saját tér, amit maga rendezhetett be, alakíthatott ki saját ízlése szerint. Mamának és papának volt egy öreg puli kutyája, aki minden reggel vigyorgó csaholással üdvözölte a kislányt a kicsiny udvaron. Amióta csak emlékszik Dóri, apa guppikat tartott egy nagy akváriumban az étkezőben, és nagy gonddal rendezgette a halak vizét, világítását és a vízinövényeket. Anyának pedig volt egy színes kanári madara, ami a télikertben függeszkedett egy kalickában. Dóri első saját kisállata egy csincsilla volt, amivel a tizedik születésnapjára ajándékozta meg a család. Először ketrecben lakott Csini, azután nagypapa egy magas sátortetős házat ácsolt neki OSB lapokból, mert a nyúlyszerű rágcsáló leginkább magasra szeretett felugrálni. Dóri órákon át nézte a hosszú szempillájú, elegáns állatot. Megfigyelte szokásait, élet- módját, étkezését, érzéseit. Nagyon szoros kapcsolat alakult ki Dóri és Csini között, a kisállat még Dóri tenyerébe is beugrott, és az orrát a kislányéhoz érintette. A megürült ketrecbe azután beköltöztek a Dóri unokatesójánál született aranyhőrcsög bébik, így a kis tetőtéri szobában folytonossá vált a rágcsálók fogkoptatásának hangja. Dóri szorgosan gondoskodott állatkái szükségleteiről, takarította, etette, szeretgette őket. Azután – ma már senki sem emlékszik pontosan mikor és hogyan – a családhoz szegődött egy cirmos cica, akit a macska különlegesen erős dorombolása nyomán Mürr-mürrnek neveztek el, és nagyon szeretett Dóri lábánál szundikálni, miközben az egyre nagyobb lány az íróasztalánál írta a leckéjét hétről hétre. Hetedikben kezdődött, hogy Dóri arról álmodozott, hogy egész életében csak kisállatokról fog gondoskodni, és esetleg beteg állatkákat gyógyít majd. Amikor a család valamelyik háziállata gyengélkedett, Dóri mindent elolvasott a lehetséges betegségekről és gyógymódjairól, és kitartóan mosogatta a rágcsálók szeméit kamillafőzetes vattával, vagy csepegtette a gyógyszeres oldatot a kutyus vizébe.

Nektek milyen szevedélyetek vagy álmotok volt fiatalabb korotokban? Miben befolyásolta ezt a családotok és a családtagjaitok szokásai? Hogyan változott 10-14 éves korotok között ez az álmotok, vágyatok; elmúlt, jövőbeli lehetőség/életcél lett belőle, vagy hobbiként tekintetek rá?

Dóri nyolcadik év végén négyest kapott biológiából egy rosszul sikerült témazáró miatt. Ez a nyár bizonytalanságok közepette telt számára. Folytonosan rágódott a dolgon, és félt attól, hogy nem lesz elég tehetsége vagy kitartása a középiskolás biológiához, ahol sok-sok megmérettetésen kell majd helytállnia, hogy felvegyék az állatorvosi karra.

Nyár végén Mürrmürr cica szokásos éves oltásakor Dóri megismerte Betti doktornőt, aki nemrég nyitott a környéken egy kis, családi állatorvosi rendelőt. Dóri félénken elmesélte a doktornőnek, hogy ő is nagyon szeretne állatorvos lenni. Betti foglalkozott állatpszichológiával is, amiről Dóri még sosem hallott! Azt javasolta a lánynak, hogy minél pontosabban és minél gyakrabban képzelje el a jövőjét, magát állatorvosként, és társítsa még az elégedettséget is az elképzelt képhez. Dóri megpróbálta ezt a módszert, de eleinte nehezen ment a jövő elképzelése, amelyben boldog és sikeres állatorvosként dolgozik.

Elhatározta, hogy jobban megismeri az állatorvosok életét, és mindennapjait, hogy magát is könnyebben elképzelje ebben a helyzetben. Elkezdett még nagyobb erőfeszítéssel tanulni, és egyre többet tájékozódott az állatokról és az állatorvosi szakmáról. Önkéntesnek jelentkezett Betti doktornő rendelőjébe, és heti egy délután besegített a fiatal orvosnak. Ilyenkor kérdéseit is feltehetette, és egyre pontosabb lett az ábrándképe. Megőrzött egy számára nagyon kedves képet ebből az időszakból, amelyre ránézve mindig új lelkesedés és motiváció fogta el, ha épp fáradt is volt, vagy valamilyen apró kudarc érte.

Mit ábrázolhatott Dóri motiváló képe, ami segített a lánynak kitartani a célja mellett a nehézségek ellenére is? Neked milyen kép, ábra, fotó, rajz segítene hasonlóképpen? Ha van kedved, alkosd meg, keretezd be és tűzd ki vagy rejtsd el egy számodra fontos helyre, ahol mindig segítségül hívhatod!

Dórit felvették az állatorvosi karra, amiért nagyon hálás volt. A lány már az egyetemi évek alatt is fontos szerepet töltött be Betti doktornő rendelőjében, az utolsó évtől kezdődően pedig teljes értékű munkatársként dolgozott a családi praxisban. Eltelt néhány év, a lány egyre magabiztosabb lett a választott szakmájában. Egy nap egy kiskamasz fiú egy elkóborolt, nagyon különleges, barna drótszőrű és barna szemű kutyust kísért be a rendelőbe, és ahogyan Dóri vizsgálta a hálás kisállatot, a fiú lelkesen érdeklődött az állatok gyógyításáról. Erős dezsavű érzés fogta el Dórit, mintha már sokszor átélte volna ezt az örömteli pillanatot...

Javasolt kérdések a történet feldolgozásához:

- Miért volt különleges pillanat a már felnőtt Dóri számára a kiskamasz fiú érdeklődése?
- Mit tanulhatunk Dóri példájából?
- Szerinted mi motiválta őt leginkább abban, hogy elérje a célját? A történet mely momentuma volt számára különösen fontos vagy sorsfordító?
- Miben segíthet nektek, ha kellően motiváló jövőképpel rendelkeztek? Mi tette Dóri álmát elérhetővé, mégis kihívásokkal telivé?
- Milyen lépéseket tett Dóri annak érdekében, hogy elérje a célját? A te célod hogyan bontható le hasonló apró lépésekre?

TIPP: A reflexiós kérdéseket felírhatjátok előre külön kártyákra, majd ezekből húznak a fiatalok. Az egyes kérdéseket feldolgozhatjátok 3-4 fős kis csoportokban, majd különböző kreatív formákban bemutathatják a többieknek (például önmagukból alkotott szobor/állókép/tabló, rövid jelenet vagy improvizáció, kreatív írásmű vagy dal, poszter vagy ábra formájában). Emellett más technikákat is alkalmazhattok, ami illeszkedik a foglalkozás menetéhez, illetve a serdülők igényeihez, érdeklődéséhez. Például írhatnak levelet jövőbeli önmaguknak a főszereplő kamasz énjeként, illusztrálhatják a történetet képregényként, vagy készíthetnek egy feliratozott portrét a főszereplőről és történetéről.